

Advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Verbetering Waalbandijk,
dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen

10 oktober 1996

808-30

ISBN 90-421-0103-2
Utrecht, Commissie voor de milieu-effectrapportage.

commissie voor de milieu-effectrapportage

Gedeputeerde Staten provincie Gelderland
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

uw kenmerk
MW96.32695-6635204

uw brief
d.d. 4 juli 1996

ons kenmerk
U691-96/Bo/mp/808-32

onderwerp
Advies voor richtlijnen Verbetering Waal-
bandijk, dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen

doorkiesnr.
(030) 234 76 35

Utrecht,
10 oktober 1996

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de verbetering van de Waalbandijk, dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen.

dr. J.T. de Smidt
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Verbetering Waalbandijk,
dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen

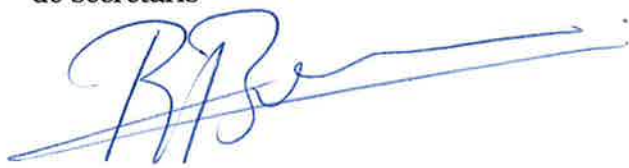
**Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Verbetering Waalbandijk, dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen**

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieu-effectrapport over de verbetering van de Waalbandijk, dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen,

uitgebracht aan Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Verbetering Waalbandijk, dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen

de secretaris

drs. R.J. Bonte

de voorzitter

dr. J.T. de Smidt

Utrecht, 10 oktober 1996

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Probleemstelling, doel en besluitvorming	4
2.1 Probleemstelling en doel	4
2.2 Besluitvorming	5
2.3 Visie	5
3. Voorgenomen activiteit en alternatieven	6
3.1 Algemeen	6
3.2 Varianten	7
3.3 Alternatieven	8
4. Bestaande milieutoestand en milieugevolgen	9
4.1 Algemeen	9
4.2 Landschap	10
4.3 Natuur	11
4.3.1 Geomorfologie en bodem	11
4.3.2 Grond- en oppervlaktewater	11
4.3.3 Flora, vegetatie, fauna en ecologische relaties	11
4.4 Cultuurhistorisch erfgoed	12
4.5 Woon- en leefmilieu	13
5. Vergelijking van alternatieven	13
6. Leemten in kennis	13
7. Evaluatieprogramma	14
8. Vorm en presentatie	14
9. Samenvatting van het MER	15

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 4 juli 1996, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in De Gelderlander d.d. 10 juli 1996
- 2A. Kennisgeving in Staatscourant nr. 175 d.d. 11 september 1996
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

Het polderdistrict Betuwe heeft het voornemen om voor het dijkvak Waalbandijk Lent-Oosterhout-Loenen een dijkverbeteringsplan te ontwikkelen. Ter ondersteuning van de besluitvorming over het dijkverbeteringsplan ex artikel 7 van de Wet op de Waterkering wordt milieu-effectrapportage uitgevoerd. Het te verbeteren dijkvak ligt in de gemeenten Elst, Nijmegen en Valburg en is 8,6 kilometer lang.

De Commissie voor de m.e.r. haakt in haar advies in op de informatie in de startnotitie. Dit betekent in feite dat de Commissie een aantal stappen in de planvorming zoals die zijn gepresenteerd in de startnotitie al op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming heeft getoetst. De startnotitie bevat een duidelijk gemotiveerde visie op de Landschappelijke, Natuur en Cultuurhistorische (LNC)-waarden, de knelpunten en de oplossingsrichtingen. Deze visie heeft de instemming van de adviesgroep. Het MER kan daardoor de principe-oplossing van tabel 5.1 van de startnotitie als uitgangspunt nemen.

De Commissie meent dat in het milieu-effectrapport (MER) voor dit dijktraject in het bijzonder de volgende onderwerpen aandacht behoeven:

- een omschrijving van de karakteristieke vormelementen van en continuïteit in de bestaande sculptuur van de dijk in relatie tot de na te streven sculptuur. Een evaluatie van de aanleg van steunbermen in 1995 dient daarvan onderdeel uit te maken;
- de motivering van de toekomstige hellingshoeken van de dijk;
- voor de knelpunten in het tracé zullen zonodig bijzondere constructies worden getroffen. De Commissie adviseert om juist voor deze knelpunten mogelijkheden voor, en de effecten van, een versterking in grond volledig te verkennen.

groen

g

1. INLEIDING

Het polderdistrict Betuwe heeft het voornemen om voor het dijkvak Waalbandijk Lent-Oosterhout-Loenen een dijkverbeteringsplan te ontwikkelen. Het dijkvak bevindt zich aan de rechteroever van de Waal. Het te verbeteren dijkvak ligt in de gemeenten Elst, Nijmegen en Valburg en is 8,6 kilometer lang.

Per brief van 4 juli 1996 (zie bijlage 1) stelde het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland, als bevoegd gezag in deze m.e.r.-procedure, de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid advies uit te brengen voor de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER).

De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in de regionale en lokale kranten van 10 juli 1996 (zie bijlage 2). De openbare bekendmaking in de Staatscourant vond later plaats (op 11 september 1996, zie bijlage 2A). De inspraaktermijn is daardoor verlengd met vier weken. De belangrijkste projectgegevens zijn opgenomen in bijlage 3.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage. De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de milieu-effectrapportage en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

Het doel van dit advies is om de gewenste inhoud van de richtlijnen voor het milieu-effectrapport (MER) aan te geven. De Commissie haakt in haar advies in op de startnotitie en heeft een aantal keuzen, zoals die zijn gepresenteerd in de startnotitie, al op juistheid, compleetheid en relevantie voor de besluitvorming heeft getoetst. Dit betreft met name de visie-ontwikkeling en de selectie van principe-oplossingen. Dit advies richt zich daarom vooral op die onderwerpen en punten die in het MER nog nader toegelicht en onderzocht moeten worden en verder op die stappen in het planvormingsproces die nog ontwikkeld moeten worden.

In de "Hoofdpunten van het advies" zijn de belangrijkste punten van dit advies beknopt weergegeven. Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de via het bevoegd gezag ontvangen adviezen, commentaren en opmerkingen. Bijlage 4 geeft een overzicht van deze reacties.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Probleemstelling en doel

In de startnotitie wordt aangegeven dat het probleem van dit project de volgende zaken betreft (pagina 13):

- het dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen voldoet bij de nieuwe maatgevende hoogwaterstanden op een aantal trajecten niet aan de te stellen eisen met betrekking tot kruinhoogte, piping, stabiliteit en erosiebestendigheid;
- op delen van het buitentalud op het traject Oosterhout-Loenen is sprake van erosiegevoeligheid;
- landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden en bebouwing vlakbij de dijk zijn bij de noodzakelijke dijkverbetering mogelijk in het geding.

Uitgaande van tabel 1 van de startnotitie moet het MER aangeven waar het dijkvak niet voldoet aan de wettelijk gestelde veiligheidsnormen van 1/1250 per jaar bij een maatgevende afvoer van de Bovenrijn van 15.000 m³/s.

In het MER dient de beschrijving van het probleem zich toe te spitsen op de volgende punten:

- kruinhoogte: geef de huidige en vereiste kruinhoogte aan in de vorm van een lengteprofiel. Motiveer de mate waarin uitgangspunten, zoals de in 1993 vastgestelde MHW-standen, en de gemaakte keuzen, waaronder het 1 l/m/s overslagdebiet, bepalend zijn voor de vormgeving van dijk;
- geef voor plaatsen waar piping een probleem vormt een analyse van de instabiliteit, door een beschrijving van de ondergrond en de kwelstromen, geïllustreerd met representatieve dwarsdoorsneden. Hierbij moeten de rekenregels van de TAW worden betrokken;
- geef voor plaatsen waar macrostabiliteit al dan niet in combinatie met opdrukken een probleem vormt een beschrijving daarvan aan de hand van dwarsdoorsneden, inclusief de ondergrond;
- geef voor plaatsen waar erosiebestendigheid een probleem vormt aan wat daarvan de oorzaken zijn: heeft het te maken met het onderhoud en beheer, met de samenstelling van de vegetatie en/of met de afdeklaag?

Het regeringsstandpunt over dijkverbeteringen houdt in, dat naast het bereiken van de gewenste veiligheid, ook het behoud en de ontwikkeling van LNC-waarden belangrijke uitgangspunten dienen te zijn.

De startnotitie bevat de doelstelling om tevens de ecologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden te ontzien en waar mogelijk te versterken.

2.2 Besluitvorming

Beleidskader

Van overheidsbesluiten, zoals vastgelegd in beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, moet worden aangegeven welke eisen ze stellen of welke beperkingen ze opleggen aan de besluitvorming over de voorgenomen activiteit.

De Commissie wijst op het belang van de genomen en te nemen besluiten inzake de ontwikkeling van het Knooppunt Arnhem-Nijmegen, en het Multimodaal Transportcentrum Valburg voor het voornemen.

Uit de startnotitie kan worden afgeleid dat het beleid gericht is op het niet doen toenemen van de huidige verkeerssituatie. De verkeerssituatie kan mede bepalend zijn voor de uitvoering van de verbetering van de dijk. Daartoe zou voor de uitvoering van de dijkverbetering door de betrokken gemeenten tijdig een verkeersplan ontwikkeld moeten worden.

Te nemen besluiten

Het besluit waarvoor het MER is opgesteld en de overheidsinstantie die dit besluit zal nemen, moet worden vermeld. Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welk tijdpad dit geschiedt en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Tot slot moeten de besluiten die (volgens de Wet op de waterkering) gelijktijdig genomen worden, zijn aangegeven.

2.3 Visie

In de startnotitie is een visie ontwikkeld waarin de waarden worden benoemd op regionaal, lokaal en dijkniveau. Door confrontatie met de beoogde versterking worden knelpunten benoemd. Uit de gewenste toekomstige kwaliteiten worden aandachtspunten afgeleid. De ontwikkeling van alternatieven wordt vervolgens gericht op het oplossen van knelpunten per deelsectie. Omdat de visie in de startnotitie duidelijk gemotiveerd is en de toegekende waarden de instemming hebben van de adviesgroep van belanghebbenden kan het MER de principe-oplossingen van tabel 5.1 van de startnotitie als uitgangspunt hanteren.

De Commissie leidt uit de startnotitie af dat op het schaalniveau van het gehele dijkvak de bestaande kwaliteiten van veel belang worden geacht. Daarbij gaat het om "het behoud van het verschil in belijning van het tracé en de sculptuur van de oude en de negentiende eeuwse dijken". Op het niveau van (onderdelen van) deelsecties spelen knelpunten met betrekking tot dijkbehouwing met karakteristieke beplanting een belangrijke rol. De Commissie beveelt aan bij het verder ontwikkelen van de visie een duidelijke keuze te maken tussen deze twee prioriteiten.

Voor de uitwerking van deze principe-oplossingen zijn voor een zorgvuldige omgang met de LNC-aspecten nog de volgende punten van belang:

- een omschrijving van de karakteristieke vormelementen van en continuïteit in de bestaande sculptuur van de dijk in relatie tot de na te streven sculptuur. Een evaluatie van de aanleg van steunbermen in 1995 dient daarvan onderdeel uit te maken;
- de motivering van de toekomstige hellingshoeken van de dijk;
- het benoemen van plaatsen waar zich waardevolle dijkvegetaties bevinden, met name op het buitentalud en in samenhang met (voornemens voor) natuurontwikkeling;
- de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit van het parkbos bij Oosterhout, de gracht bij het fort en de kerk bij Slijk-Ewijk;
- waar harde bekledingen worden toegepast dient dit te worden gemotiveerd;
- aandacht voor het punt waar dijk en spoorbrug elkaar kruisen.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

3.1 Algemeen

In hoofdstuk 4 van de startnotitie worden de oplossingsrichting en de ontwerpuitgangspunten voor de dijkverbetering geformuleerd. In hoofdstuk 5 is voor het dijkverbeteringsplan aangegeven welke principe-oplossingen bestaan en is per deelsectie een inperking gemaakt van de reële oplossingen. De aldus aangegeven relevante oplossingen moeten in het MER per deelsectie nader worden uitgewerkt in de vorm van één of meer varianten. De varianten per deelsectie moeten vervolgens worden gecombineerd tot dijkverbeteringsalternatieven en wel op zodanige wijze dat steeds een samenhangend geheel ontstaat.

Over de in de startnotitie geformuleerde randvoorwaarden en ontwerpuitgangspunten merkt de Commissie op dat in het MER onderscheid moet worden uitgemaakt tussen toegankelijkheid van de dijk voor civieltechnische inspectie van het dijklichaam enerzijds en voor maaibeheer van de dijkvegetatie anderzijds. Afzonderlijke verharde onderhoudsstroken onder aan het talud ten behoeve van maaibeheer dienen in het licht van de doelstelling gemotiveerd te worden waarbij aangegeven dient te worden hoe deze zich verhouden tot de benoemde LNC-waarden.

3.2

Varianten

De varianten moeten gebaseerd zijn op reële ontwerpprofielen. De hoogte, de vorm (hellingen en bermen) en het ruimtebeslag moeten op schaal in de huidige situatie ingetekend worden weergegeven. Per deelsectie dient in het MER op basis van verdere analyse te worden uitgewerkt welke oplossingen voor de dijkverbetering het meest relevant zijn en naar welke oplossing de voorkeur uitgaat. Bij de uiteindelijke keuze van principe-oplossingen dient een goede motivering te worden gegeven waarbij in de afweging onder meer de LNC-waarden, het leefbaarheidsaspect en de kosten een rol spelen.

De Commissie adviseert de volgende punten te betrekken bij het uitwerken van de principe-oplossingen:

- voor de knelpunten in het tracé zullen zonodig bijzondere constructies worden getroffen. De Commissie adviseert om juist voor deze knelpunten de mogelijkheden voor, en effecten van, een versterking in grond volledig te verkennen;
- de gevolgen van de keuze voor een bepaalde principe-oplossing voor de sculptuur van de dijk per deelsectie. Het verloop, de helling en de samenstelling van de taluds en de vorm en afmetingen, alsmede de aansluitingen van de vereiste bermen op taluds en op het maaiveld dienen te worden aangegeven;
- op plaatsen waar problemen met stabiliteit en erosiebestendigheid optreden als gevolg van de steilte van de dijk lijkt verflauwing van het talud een voor de hand liggende optie. In het kader van het 'uitgekiend ontwerpen' kan ook worden overwogen een steunberm aan de voet van de dijk aan te leggen (zoals op grote delen van het tracé in het kader van de noodvoorzieningen in 1995 reeds is gebeurd). Indien deze optie wordt overwogen kan sprake zijn van (gedeeltelijke) demping van natte biotopen (bij kwelsloten, kolken en strangen alsmede de gracht van het fort). Verder vraagt aanberming om bijzondere aandacht bij het parkbos, waarvan de bomen aan de rand direct aansluiten aan het dijkprofiel;
- als het toepassen van bijzondere constructies onvermijdelijk is, moet een aandachtspunt zijn dat de huidige MHW's mogelijk in de toekomst zullen worden verhoogd. In dat geval zullen getroffen voorzieningen moeten worden aangepast, hetgeen niet in alle gevallen even makkelijk zal zijn, dan wel aanleiding zou kunnen geven tot ongewenste nadelige (milieu-)effecten;
- van de bijzondere constructies dienen de aspecten die voor de beoordeling van de milieugevolgen van belang zijn met name te worden uitgewerkt, daarbij kan worden verwezen naar het dijkverbeteringsplan;
- varianten om de eventuele negatieve effecten van de aanleg van steunbermen tegen te gaan;
- een variant waarbij in het geval van een gunstig (ondiep) gelegen eerste watervoerende zandlaag de dijkverbetering (stabiliteit, piping) door middel van het verticaal afsluiten van deze laag wordt bereikt (bentonietcement kwelscherm, kleikist);
- in aansluiting op hetgeen onder 3.1. van dit advies is opgemerkt: voor de gedeelten waar voor het aanleggen van een verharde onderhoudsstrook voor het maaibeheer wordt gekozen beveelt de Commissie aan een variant in be-

schouwing te nemen waarbij deze niet wordt aangelegd, teneinde de gevolgen voor de LNC-waarden in beeld te kunnen brengen;

- naast de in de startnotitie aangeduide C3-oplossing zijn er nog twee situaties waarin sprake is van "werk aan twee zijden van de dijk". Ten eerste is het, gezien het feit dat het onderzoek naar de erosiebestendigheid van het buitentalud nog niet is afgerond, nog niet duidelijk waar aanpassing van het buitentalud noodzakelijk zal blijken, terwijl verzwaring al binnendijks plaatsvindt. Daar wordt dus aan twee zijden de dijk aangepast, alhoewel niet symmetrisch (zoals in een "zuivere" C3-oplossing). Ten tweede kan er sprake zijn van tweezijdig verbeteren met het doel de as van dijk op zijn plaats te houden om rechtstanden te handhaven.

3.3 Alternatieven

De verschillende varianten voor de dijkgedeelten moeten worden gecombineerd tot samenhangende dijkverbeteringsalternatieven waarin zonodig mitigerende en compenserende maatregelen zijn opgenomen alsmede richtlijnen voor aanleg, gebruik, beheer en onderhoud. In het MER moet naast het voorkeursalternatief het meest milieuvriendelijk alternatief worden geformuleerd. Het nulalternatief voor het gehele dijkvak is geen reële optie. Daarom kan worden volstaan met het beschrijven van de huidige situatie en autonome ontwikkeling als referentie voor de dijkverbeteringsalternatieven (zie hoofdstuk 4).

Meest milieuvriendelijk alternatief

Een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) kan op twee wijzen gevonden worden, een 'passieve' en een 'actieve' wijze. De passieve wijze is die waarin na analyse van de milieu-effecten van varianten en alternatieven, het alternatief met de minste milieu-effecten tot MMA benoemd wordt. De actieve aanpak sluit aan op de visie in de startnotitie. De Commissie is van mening dat een dergelijke 'actieve' aanpak van het MMA het MER een grotere meerwaarde voor de besluitvorming kan geven. Bij deze aanpak wordt, na benoemen van de met prioriteit te beschermen of te ontwikkelen LNC-waarden, gezocht naar een alternatief dat deze waarden zo veel mogelijk ontziet en ontwikkelt (maar daarbij wel voldoet aan de te stellen veiligheidseisen).

Het meest milieuvriendelijke alternatief moet voorts aan de volgende voorwaarden voldoen:

- het moet realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- het moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu;
- het moet gericht zijn op het zo veel mogelijk voorkomen van nadelige milieu-gevolgen, dan wel het behalen van een maximale milieuwinst.

Compensatie

Op grond van het Structuurschema Groene Ruimte en wijzigingen van de Wm van 1 januari 1994 moet compensatie onderdeel uitmaken van de in het MER te behandelen alternatieven. Onder compensatie wordt verstaan: het creëren van waarden elders die vergelijkbaar zijn met de waarden die verloren zullen

gaan als gevolg van uitvoering van de voorgenomen activiteit. De mogelijkheden voor compensatie van verloren gegane LNC-waarden dienen te worden beschreven. Compensatie van natuurwaarden is aan de orde bij zowel binnen- en als buitendijkse versterking (verlies oppervlakte natuurwaarden), grootschalige versterking taluds of wegvallen mogelijke kwel binnendijks bij natuurgebied. Ingeval compensatie in het kader van de versterking van dit dijkvak aan de orde is, ligt een koppeling met een van de voornemens tot natuurontwikkeling en de toepassing van de beleidslijn 'Ruimte voor de rivier' in de aangrenzende uiterwaarden voor de hand. Compensatie kan vaak worden gecombineerd met speciewinning voor de dijkverzwaring, met name waar het gaat om oppervlakten aan natte biotopen.

4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

4.1 Algemeen

De **bestaande toestand van het milieu** moet worden beschreven voor zover deze door de dijkverbetering wordt beïnvloed. De omvang van het studiegebied wordt bepaald door de te verwachten reikwijdte van de effecten en de wisselwerking met de omgeving. Dit betekent, dat per milieu-aspect de omvang van het studiegebied kan verschillen. Voor zover in het gebied bepaalde **autonome ontwikkelingen** plaatsvinden, of binnen afzienbare termijn veranderingen kunnen worden voorzien onder invloed van reeds vastgelegd beleid, dient dit bij de beschrijving van de bestaande milieutoestand te worden betrokken.

Speciaal aandachtspunt bij het beschrijven van de autonome ontwikkeling zijn de plannen voor het ontwikkelen van een Multimodaal Transportcentrum bij Valburg. Indien ten tijde van het opstellen van het MER nog geen duidelijkheid bestaat over de locatie van de haven die onderdeel uitmaakt van dat project, beveelt de Commissie aan slechts globaal de gevolgen van de haven voor de dijk aan te geven. De Commissie heeft geadviseerd bij de m.e.r.-procedure voor dat project aan te geven wat de gevolgen daarvan zijn voor de waterkering en de veiligheid. Voorts zijn de ontwikkeling van het Knooppunt Arnhem-Nijmegen (met name de aansluiting aan woningbouw grenzend aan het dijkvak) en het mogelijk doortrekken van de A73 van belang.

Bij de beschrijving van de **gevolgen voor het milieu** dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- aangegeven moet worden of de effecten tijdelijk of permanent zijn;
- ten aanzien van bijzondere constructies moeten ook te verwachten effecten bij eventuele toekomstige vervanging van deze constructies globaal worden beschreven;
- aangezien in het onderhavige project naast negatieve ook positieve milieugevolgen kunnen optreden, dienen beide in de effectenbeschrijving te worden opgenomen;
- de manier waarop de milieugevolgen zijn bepaald en omschreven, dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in een bijlage of door expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- ter vermijding van overbodige informatie dient de beschrijving van de bestaande situatie van het milieu niet uitgebreider te zijn dan nodig voor een referentie bij het beschrijven van de milieugevolgen.

4.2 Landschap

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

In het MER moet, mede aan de hand van kaarten en schetsen, duidelijk worden gemaakt:

- de landschappelijke hoofdstructuur van het gebied, waarbinnen de dijkverbetering plaatsvindt, met inbegrip van de samenhangen in regionale context.

De beschrijving in het MER kan worden ontleend aan de in de startnotitie gepresenteerde informatie (hoofdstuk 3 van de startnotitie) en reeds uitgevoerde inventarisaties. Aandachtspunten bij de beschrijving en waardering zijn verder:

- de huidige visueel-landschappelijke waarden (belevingsaspecten voor bewoners en recreanten). Ook hier dient de relatie met de ruimere omgeving te worden gelegd;
- het parkbos Oosterhout.

Gevolgen voor het milieu

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dient per alternatief te worden aangegeven in hoeverre de aangewezen visueel-ruimtelijke waarden gehandhaafd dan wel gewijzigd worden, zowel per sectie als voor het gehele dijktraject.

Bijzondere aandacht bij de beschrijving van de milieugevolgen is gewenst voor effecten op:

- visueel-landschappelijke waarden door het verdwijnen dan wel minder herkenbaar worden van identiteitsbepalende landschapselementen.

4.3 Natuur

4.3.1 Geomorfologie en bodem

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Het MER dient een beeld te geven van de geomorfologie en bodemgesteldheid in het studiegebied (bestaande hoogteverschillen en bodemopbouw), inclusief mogelijke vormen van bodemverontreiniging die van invloed kunnen zijn op de uitvoering van varianten. De aanwezigheid van geomorfologisch waardevolle elementen en patronen (meanderresten, restgeulen enzovoort) dient te worden beschreven.

Gevolgen voor het milieu

Het MER dient aan te geven in hoeverre aardkundig waardevolle gebieden worden aangetast door vergraving.

4.3.2 Grond- en oppervlaktewater

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Aandacht dient te worden besteed aan het optreden van grondwaterstromingen tussen binnen- en buitendijkse gebieden en de invloed hierop van scheidende lagen en deklaag als sturende factor van met name kwelafhankelijke ecosystemen. Daartoe dient een bodemlengteprofiel langs het dijktracé en de actuele hoogtes van het maaiveld binnen- en buitendijks te worden gegeven. Dit voor zover van belang voor de effectbeschrijving van de dijkverbetering.

Gevolgen voor het milieu

De beschrijving kan zich concentreren op de effecten nabij bebouwing en bij bijzondere constructies in de nabijheid van kleiputten, moerasjes of waterpartijen.

4.3.3 Flora, vegetatie, fauna en ecologische relaties

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

De beschrijving in het MER kan worden ontleend aan de in de startnotitie gepresenteerde informatie en reeds uitgevoerde inventarisaties. Aandachtspunten bij deze beschrijving zijn:

- wielen (kolken), ruigten, bosjes en kwel sloten aan de voet van de dijk. Deze vormen belangrijke ecologische schakels; daarnaast zijn de ontwikkelingsmogelijkheden van deze elementen groot;
- de natuurwaarde van de zoom/mantel van het parkbos te Oosterhout, het waterleven in de gracht van het fort te Lent en de beplanting bij de kerk te Slijk-Ewijk;
- vegetaties op binnen- en buitentaluds, waarin stroomdalplanten aanwezig zijn;
- de ecologische verbindingfunctie van het dijkgedeelte tussen Rijksweg A325 en de spoorbrug tussen beneden- en bovenstrooms waardevolle gebieden in de uiterwaarden. De uiterwaard is hier relatief smal en er is sprake van veel bebouwing.

Gevolgen voor het milieu

De effecten van de verschillende alternatieven op bovenvermelde elementen en relaties dienen te worden beschreven. Besteed daarbij vooral aandacht aan aantasting van leefgebieden voor fauna bij dijkverbreding- en verleggingen en kwelbestrijding binnendijks (door demping van natte biotopen). Een ander aandachtspunt is, hoe opties voor deelsecties zich verhouden met bestaande doelstellingen ten aanzien van de ecologische hoofdstructuur, zoals neergelegd in de provinciale uitwerking van het Natuurbeleidsplan.

4.4 Cultuurhistorisch erfgoed

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling

Bij het beschrijven van het cultuurhistorische aspect dient verband te worden gelegd met de nederzettingsgeschiedenis van het gebied en de historische ontwikkeling van de dijk.

De beschrijving van de bestaande toestand kan grotendeels worden ontleend aan de startnotitie. De Commissie adviseert de essentie in het MER te beschrijven en daaraan de onderlinge verwevenheid van cultuurhistorische elementen toe te voegen.

Bijzondere aandachtspunten zijn:

- de verschillen in beloop en profiel van de afzonderlijke deelsecties en de betekenis van de dijkversterking uit 1982 en de aanbermingen uit 1995 voor het profiel;
- de tweezijdige dijkbebouwing van Lent, het voormalig fort Knodsenburg, het parkbos bij Oosterhout en de kerk en karakteristieke beplanting daarbij te Slijk-Ewijk.

De archeologische waarde van het gebied moet in beeld worden gebracht door een archeologische inventarisatie danwel vooronderzoek¹). Teneinde de werklust zoveel mogelijk te beperken, kan daarbij naar de mening van de Commissie de volgende werkwijze worden gehanteerd. Zodra een eerste keuze gemaakt is voor een bepaald dijkverbeteringsalternatief, moet voor het desbetreffende dijktracé een *gerichte* archeologische inventarisatie worden uitgevoerd, om de archeologische waarde direct op en aan de dijk in kaart te brengen. De resultaten van deze inventarisatie dienen bepalend te zijn voor de nader te formuleren oplossingsrichtingen. Indien dan blijkt dat archeologische waarden niet kunnen worden gespaard, moet een opgraving worden uitgevoerd voordat met de verbetering wordt begonnen.

Gevolgen voor het milieu

Per alternatief dient te worden aangegeven welke patronen of elementen verloren gaan of worden aangetast, welke waarde daaraan is toegekend en wat ervoor in de plaats komt. Tevens moet worden aangegeven op welke wijze cultuurhistorisch waardevolle elementen kunnen worden ingepast in de nieuwe situatie.

---

1 Zie ook reactie nr. 4 (bijlage 4).

4.5 Woon- en leefmilieu

Bij de beschrijving van de invloed op het woonmilieu dient te worden ingegaan op:

- eventuele sloop en herbouw van woningen, alsmede de gevolgen van het toepassen van bijzondere constructies;
- situaties, waar de dijk in tuinen en/of belangrijk dichterbij woningen of dichterbij de camping aan komt te liggen.

5. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De milieu-effecten van de varianten en de daarop gebaseerde dijkverbeteringsalternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Deze vergelijking moet zoveel mogelijk kwantitatief in beeld worden gebracht. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. Dit is in het kader van de milieu-effectrapportage echter niet verplicht.

6. LEEMTEN IN KENNIS

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieu-effecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd. Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- de onzekerheden die zijn blijven bestaan en de reden hiervoor;
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt.

7. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Het bevoegd gezag moet bij de besluitvorming een evaluatieprogramma opstellen om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft (bijvoorbeeld in de vorm van een monitoringprogramma), omdat er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma. Een mogelijkheid is om dit programma op te nemen in het volgens de Wet op de waterkering voorgeschreven 'dijkregister'.

8. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten en dergelijke.

Voor de overige presentatie beveelt de Commissie het volgende aan:

- het MER beknopt en goed leesbaar te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- voor de uitgewerkte principe-oplossingen de hoogte, de vorm (hellingen en bermen) en het ruimtebeslag op schaal, in bestaande dwarsprofielen ingetekend weer te geven;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda.

9. **SAMENVATTING VAN HET MER**

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming, inclusief de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

BIJLAGEN

bij het advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Verbetering Waalbandijk,
dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen

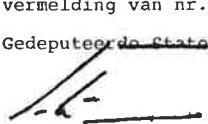
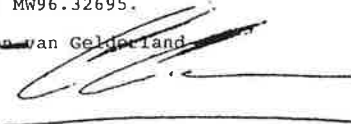
(bijlagen 1 t/m 4)

Altoer

25

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 4 juli 1996 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Gedeputeerde Staten				provincie GELDERLAND	
		Bezoekadres Markt 11 Arnhem		Postadres Postbus 9090 6800 GX Arnhem	
		telefoon (026) 359 91 11 teleex 45 569 plgld telex (026) 359 94 80			
- Commissie voor de milieu-effectrapportage Postbus 2345 3500 GH UTRECHT				 Commissie voor de milieu-effectrapportage	
datum		nummer		ingekomen : 9 JULI 1996	
- 4 juli 1996		- MW96.32695-6		nummer : 808 - 11/m3 5X	
onderwerp				dossier : 1102-96	
- Ontvangstbevestiging van de startnotitie milieu-effectrapportage (m.e.r.) voor de verbetering van de rechter Waalbandijk, dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen (hmp(O) 153-239) in de gemeenten Elst, Nijmegen en Valburg				kopie naar : Sc/Pres/Bo/bib mp	
<p>Op 28 juni 1996 hebben wij van het polderdistrict Betuwe de startnotitie m.e.r. voor de verbetering van de rechter Waalbandijk, dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen (hmp(O) 153-239) ontvangen.</p> <p>Met het indienen van deze startnotitie is de officiële start van de m.e.r.-procedure gemarkeerd. De startnotitie dient als basis voor de door ons vast te stellen richtlijnen. Het daarna door polderdistrict Betuwe op te stellen Milieu-effectrapport (MER) maakt deel uit van de te zijner tijd in te dienen aanvraag tot goedkeuring van het verbeteringsplan voor dit dijkvak op grond van de Wet op de waterkering.</p> <p>Dit initiatief maken wij op 10 juli 1996 bekend in de regionale en lokale kranten en in de Nederlandse Staatscourant. Een afschrift van de bekendmaking is bijgevoegd.</p> <p>De inspraak op de startnotitie vindt plaats zoals vermeld in de tekst van de bekendmaking.</p> <p>Wij verzoeken u om binnen negen weken na publicatie van de bekendmaking, dus vóór 12 september 1996, aan ons college schriftelijk advies uit te brengen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het MER, onder vermelding van nr. MW96.32695.</p>					
Gedeputeerde Staten van Gelderland					
					
voorzitter		griffier			
bijlagen:					
- startnotitie (5x)					
- bekendmaking (5x)					
coll. - fil					
code: SP/M9604690/6					
Inzendingen bij dhr. T. MOORS			doorkiesnr. 359 98 30		
verzonden: 08 JULI 1996			Postbank 869762 ABN-AMRO Arnhem 53 50 26 463 BNG 's-Gravenhage 28 50 10 824		

BIJLAGE 2

Openbare kennisgeving van de startnotitie in De Gelderlander d.d. 10 juli 1996

BEKENDMAKING

Terinzagelegging en openbare zitting / Wet milieubeheer / Wet op de waterkering Dijkverbeteringsproject Lent - Oosterhout - Loenen

Aanleiding

De dijkstoel van het polderdistrict Betuwe in Elst heeft op 27 juni 1996 de startnotitie milieu-effectrapportage voor de verbetering van de rechter Waalbandijk ingediend. Het gaat hierbij om het gedeelte tussen Lent - Oosterhout - Loenen (hmp (o) 153 - 239) gelegen in de gemeenten Elst, Nijmegen en Valburg.

Te volgen procedure

De startnotitie is een eerste stap naar het milieu-effectrapport (MER) en het uiteindelijke dijkverbeteringsplan. In de startnotitie geeft het polderdistrict in hoofdlijnen informatie over de manier waarop de voorgenomen verbetering van het dijkvak wordt aangepakt. Aan de hand van de reacties op de startnotitie, de adviezen van wettelijke adviseurs en de Commissie voor de milieu-effectrapportage stellen wij de richtlijnen voor het te maken milieu-effectrapport op. Deze MER zal over enige tijd samen met de projectnota en het ontwerp-dijkverbeteringsplan ook ter inzage worden gelegd.

Terinzagelegging

Van 11 juli 1996 tot en met 8 augustus 1996 ligt een exemplaar van de startnotitie ter inzage in:

- Het ambtshuis van het polderdistrict Betuwe, Dorpsstraat 8 in Elst (Gld.), op werkdagen van 8.30 tot 12.00 en van 13.00 tot 17.00 uur;
- Het gemeentehuis van Elst, Dorpsstraat 67 in Elst, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur en op woensdag ook van 14.00 tot 16.00 uur;
- het Nijmeegs gemeentelijk informatiecentrum Open Huis, Korte Nieuwstraat 6 in Nijmegen, op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur en zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur;
- het gemeentehuis van Valburg, Europaplein 1, Andelst, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur;
- de bibliotheek van het Huis der Provincie, Markt 11 in Arnhem, op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur

Belanghebbenden die niet in staat zijn tijdens kantooruren de ter inzage gelegde stukken in te zien, kunnen contact opnemen met het Projectbureau dijkverbetering van de provincie Gelderland (zie onderstaand telefoonnummer).

Schriftelijke reacties

Tijdens de periode van terinzagelegging kan een ieder bij ons college schriftelijk zienswijzen indienen, die een bijdrage kunnen leveren aan de op te stellen richtlijnen voor het milieu-effectrapport. Deze dient u te zenden aan Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van nr. MW 96 32695. U kunt daarbij verzoeken uw persoonlijke gegevens niet bekend te maken.

Openbare zitting

Behalve schriftelijk kunt u ook mondeling reageren. Hiervoor wordt op woensdag 17 juli 1996 om 19.30 uur een zitting gehouden in Dorpshuis Beatrix, Dorpsstraat 15 in Slijk-Ewijk. Aan het begin van de avond wordt een korte toelichting gegeven op de startnotitie.

Nadere informatie

Voor nadere informatie over de startnotitie of de procedure kunt u zich wenden tot:

- het polderdistrict Betuwe, de heer J.A. Vos, tel. (0481) 371393
- de provincie Gelderland, Projectbureau dijkverbetering, de heer T. Moors, tel. (026) 359 98 30.

Arnhem, 28 juni 1996
nr. MW 96.32695

provincie

GELDERLAND

Gedeputeerde Staten van Gelderland
dr. J.C. Terlouw - voorzitter
drs. C.P.A.G. Crasborn - griffier

BIJLAGE 2A

Openbare kennisgeving van de startnotitie in Staatscourant nr. 175
d.d. 11 september 1996

RECTIFICATIE	BEKENDMAKING
Terinzagelegging / Wet milieubeheer / Wet op de waterkering Dijkverbeteringsproject Lent - Oosterhout - Loenen	
Aanleiding De dijkstoel van het polderdistrict Betuwe in Elst heeft op 27 juni 1996 de startnotitie milieu-effectrapportage voor de verbetering van de rechter Waalbandijk ingediend. Het gaat hierbij om het gedeelte tussen Lent - Oosterhout - Loenen (hmp (o) 153 - 239) gelegen in de gemeenten Elst, Nijmegen en Valburg.	
Te volgen procedure De startnotitie is een eerste stap naar het milieu-effectrapport (MER) en het uiteindelijke dijkverbeteringsplan. In de startnotitie geeft het polderdistrict in hoofdlijnen informatie over de manier waarop de voorgenomen verbetering van het dijkvak wordt aangepakt. Aan de hand van de reacties op de startnotitie, de adviezen van wettelijke adviseurs en de Commissie voor de milieu-effectrapportage stellen wij de richtlijnen voor het te maken milieu-effectrapport op. Deze MER zal over enige tijd samen met de projectnota en het ontwerp-dijkverbeteringsplan ook ter inzage worden gelegd.	
Terinzagelegging Deze startnotitie heeft van 11 juli tot en met 8 augustus 1996 al ter inzage gelegen. Per abuis is de aankondiging niet vermeld in de Staatscourant. Via deze bekendmaking stellen wij u ervan op de hoogte dat de startnotitie nogmaals ter inzage ligt en wel van 12 september tot en met 9 oktober 1996 in: - Het ambtshuis van het polderdistrict Betuwe, Dorpsstraat 8 in Elst (Gld.), op werkdagen van 8.30 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur; - Het gemeentehuis van Elst, Dorpsstraat 67 in Elst, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur en op woensdag ook van 14.00 tot 16.00 uur; - het Nijmeegs gemeentelijk informatiecentrum Open Huis, Korte Nieuwstraat 6 in Nijmegen, op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur en zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur; - het gemeentehuis van Valburg, Europaplein 1, Andelst, op werkdagen van 9.00 tot 12.00 uur; - de bibliotheek van het Huis der Provincie, Markt 11 in Arnhem, op werkdagen van 8.30 tot 16.30 uur.	
Belanghebbenden die niet in staat zijn tijdens kantooruren de ter inzage gelegde stukken in te zien, kunnen contact opnemen met het Projectbureau dijkverbetering van de provincie Gelderland (zie onderstaand telefoonnummer).	
Mogelijkheid tot reageren Tijdens de periode van terinzagelegging kan eenieder bij ons college mondeling of schriftelijk zienswijzen indienen, die een bijdrage kunnen leveren aan de op te stellen richtlijnen voor het milieu-effectrapport. Deze dient u te zenden aan Gedeputeerde Staten van Gelderland, Postbus 9090, 6800 GX Arnhem, onder vermelding van nr. MW 96.32695. U kunt daarbij verzoeken uw persoonlijke gegevens niet bekend te maken. Als u inmiddels een zienswijze heeft ingediend hoeft u niet meer te reageren.	
Nadere informatie Voor nadere informatie over de startnotitie of de procedure kunt u zich wenden tot: - de provincie Gelderland, Projectbureau dijkverbetering, de heer T. Moors, tel. (026) 359 98 30.	
Arnhem, 4 september 1996 - nr. MW 96.32695	
provincie GELDERLAND	Gedeputeerde Staten van Gelderland dr. J.C. Terlouw - voorzitter drs. C.P.A.G. Crasborn - griffier

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Dijkstoel van het Polderdistrict Betuwe

Bevoegd gezag: college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland

Besluit: goedkeuring dijkverbeteringsplan volgens de Wet op de waterkering

Categorie Besluit m.e.r.: C12.1

Activiteit: Ontwikkeling van een dijkverbeteringsplan voor de Waalbandijk, dijkvak Lent-Oosterhout-Loenen.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 10 juli 1996

richtlijnenadvies uitgebracht op: 10 oktober 1996

Bijzonderheden: De openbare bekendmaking van de start van de m.e.r.-procedure vond plaats in de regionale en lokale kranten van 10 juli 1996. De openbare bekendmaking in de Staatscourant vond later plaats namelijk op 11 september 1996. De inspraaktermijn werd hierdoor verlengd met vier weken.

Samenstelling van de werkgroep:

dr. L.M. Fliervoet

ir. G.J. Flórián

ing. D. Hamhuis

drs. L. Prins

dr. J.T. de Smidt (voorzitter)

Secretaris van de werkgroep: drs. R.J. Bonte

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	960720	Vleermuiswerkgroep Nederland	Utrecht	960809
2.	960717	Honig merkartikelen BV	Nijmegen	960809
3.	960720	Nederlandse Mycologische Vereniging	Wijchen	960809
4.	960802	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	Amersfoort	960809
5.	961009	N.V. Nederlandse Gasunie	Groningen	961009